

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Tulostavoiteasiakirja 2023	1
1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	3
1.1 Lisäämme elinvoimaa	4
1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen.....	4
1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	5
1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	11
1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen	13
1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	13
1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta	17
1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen.....	17
1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut.....	18
1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	19
1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	21
1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys	24
1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite.....	26
2 Toiminnallinen tuloksellisuus.....	26
2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	26
3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	32
4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	33
5 Voimassaolo ja seuranta.....	34
5.1 Liite.....	34
6 Allekirjoitukset.....	35

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävästä kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Lisäämme elinvoimaa

- Reagoimme elinkeinoelämän muutoksiin ja tarpeisiin yhdessä kumppanuusverkoston kanssa
- Ammattitaidon ylläpito ja uusintaminen
- Hyödynnämme maahanmuuton mukana tulevan inhimillisen pääoman
- Avaamme ovia pk-yrityksille kasvuun ja kansainvälistymiseen
- Pidämme huolta elinkeinoelämän saavutettavuuden parantamisesta ottaen huomioon ilmastonmuutoksen vaateet

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

- Kehitämme ruokaketjua kannattavaksi ja kohotamme sen kykyä vastata ilmastonmuutokseen
- Turvaamme luonnon monimuotoisuuden ottamalla huomioon elinkeinojen kehittämisen

Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

- Mahdollistamme kattavat palvelut työllisyydenhoitoon ja osaamisen kehittämiseen
- Edistämme joustavaa liikkumista toiminta-alueellamme

Asiakkuudet ja digitalisaatio

- Sähköisten palveluiden täysimääräinen hyödyntäminen
- Kumppanuuksien ja oikea-aikaisen vuorovaikutuksen kautta parempaan asiakaspalveluun

Yhteiset toimintatavat

- Edistämme ELY-keskuksen asiantuntijoiden sekä sen sidosryhmien osaamista siten, että olemme yhä valmiimpia vastaamaan niin ilmastonmuutoksen kuin muidenkin yhteiskunnallisten muutosten tuomaan kehittämistarpeeseen

12.12.2022

- Vuonna 2022 globaali toimintaympäristö on muuttunut nopeasti Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen ja sen seurannaisvaikutusten vuoksi. Toimintaympäristön muutoksessa ELY-keskukset toimivat valmius- ja varautumistoimintaa koskevien alueellisten verkostojen aktiivisena jäsenenä. Tiivistämme yhteistyötä Huoltovarmuuskeskuksen sekä alueellisten kumppanien kesken. Tuotamme verkostoihin monialaista tietoa ja osaamista sekä luomme tilannekuvaa omassa organisaatiossamme, alueellamme ja ohjaavien tahojen suuntaan. Varaudumme hoitamaan lakisääteiset tehtävämme kaikissa turvallisuustilanteissa, minkä lisäksi kehitämme yhdessä ohjaavien tahojen kanssa valmiuksiamme vastata valmiuslaissa meille asetettujen erityistehtävien hoitamista poikkeustilanteissa.

Henkilöstö ja työyhteisö

- Varsinais-Suomen ELY-keskus on hyvä työpaikka, jossa yksiköiden ja asiantuntijoiden välinen yhteistyö on luontevaa ja rikastuttaa asiantuntijoiden työtä

ELY-keskukset osallistuvat aktiivisesti uuden strategiakauden valmisteluun ja erilaisten aluehallinnon rakennevaihtoehtojen määrittelyyn sekä arviointiin. Tuomme ennakoivasti ohjaavien tahojen käyttöön tietoa alueiden tilasta ja aluehallinnon toimintaa koskevista mahdollisuuksista ja kipupisteistä.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategisiin painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa ja Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY-strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY-strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä ja Toiminnallisen tuloksellisuus*. ELY-keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista. ELY-keskus toteuttaa ja ottaa huomioon omassa toiminnassaan Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet, jotka koskevat viraston tehtäviä. Tästä toiminnasta ELY-keskus raportoi säännönmukaisesti myöhemmin erikseen annettavan ohjeen mukaisesti. Virasto varmistaa Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF-väline) toimeenpanossaan sisäisen valvonnan, seurannan ja raportoinnin toimivuuden EU:n RRF-asetuksen (2021/241) ja kansallisen RRF-toimeenpanosäädöksen ”Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumiskivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta” (537/2022) vaatimukset huomioiden.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Kehitetään TE-palveluissa järjestettävää työnvälitystä ja panostetaan kuntakokeilujen, TE-toimiston ja ELY-keskuksen keskinäiseen yhteistyöhön, jotta usean rinnakkaisen organisaation toiminnan koordinoimisen vaatimasta panostuksesta huolimatta toimitaan mahdollisimman tehokkaasti työllisyyden ja yrittäjyyden edistämiseksi. Tuetaan TE-toimistoa sen uuden organisaation käyttöön ottamisessa ja kehittämisessä tavoitteena panostaa entistä enemmän työhaun vahvaan alkuun ja työnvälityksen ensisijaisuuteen. Työvoimaviranomaisen kehittämistyön keskiössä on uuden työvoimapalvelumallin vaatima muutos tiiviimmästä asiakaspalveluotteesta. Työhaun ja kohtaannon edistämiseksi hyödynnämme monipuolisesti yksityisen sektorin tuottamia palveluja oman toiminnan kehittämisen rinnalla.

Osallistumme TE-palveluita koskevan uudistuksen alueelliseen valmisteluun ja palveluiden mahdollisimman sujuvaan siirtoon valtiolta kunnille. Tuemme muutoksen kohteena olevaa henkilöstöä ja osallistumme aktiivisesti ELY-keskusten uudenlaisen toimijuuden määrittelyyn ja rakentamiseen.

Suunnataan hanke- ja yritysrahoitusta työllisyyden kannalta vaikuttavimpiin hankkeisiin. Panostetaan uusien työpaikkojen syntymiseen kasvuhakuisiin ja kansainvälistyviin pk-yrityksiin neuvonnan, sparrauksen, koulutuksen ja rahoituksen keinoin. Työpaikkojen syntymiseen vaikuttavat erityisesti yritysten kehittämistoimien ja uusininvestointien rahoitus sekä henkilöstön osaamisen tason nosto ja uuden osaavan henkilöstöresurssin löytäminen.

Kehitetään TE-palveluiden ydintehtävää, työnvälitystä, organisaatioiden läpileikkaavaksi toimintaperiaatteeksi. Työvoimavarannon tehokkaan hyödyntämisen ja työnvälityksen lisäksi edistetään uutta alkavaa yrittäjyyttä, työperäistä maahanmuuttoa ja tuetaan jo maassa asuvien kotoutumista työelämän suuntaan. Tehostetaan kaikilta osin palkkatuen käyttöä rekrytointikynnyksen alentamiseksi. Lisäksi panostetaan palkkatukiuudistuksen 2023 toimeenpanoon ja suunnataan palkkatukea uudistuksen mukaisesti yrityssectorille. Vuoden 2023 aikana pyritään käynnistämään oman tuotannon ESR- hanke, jonka lähtökohtainen tavoite olisi tukea seutukuntien pk-yritysten kv-rekrytointia ja maahanmuuttajien asettautumista turvaamaan pk-sektorin työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä.

Uusien työpaikkojen lisäksi tuetaan myös nykyisten työpaikkojen säilymistä ja kasvumahdollisuuksille suotuisaa työmarkkinatilannetta tunnistamalla kaikessa toiminnassa kohtaanto-haasteita. Erityistoimenpiteitä suunnataan mm. hoitoalan työvoimapulan lievittämiseen. Tuetaan TE-palvelujen järjestäjiä sellaisessa kehittämistyössä, joka pyrkii löytämään ratkaisuja näihin haasteisiin oman toimintansa ja laadukkaan kumppanuusyhteistyön kautta.

Maaseudun yritystuissa korostuu maakunnan painopistetoimialojen pienten yritysten (pääpainona kotimarkkinoilla toimivat yritykset) työllisyysvaikutuksiltaan merkittävien in-

vestointien tukeminen. TEM:n yrityksen kehittämisavustuksessa korostuu osaamisintensiivisten kansainvälisiltä markkinoilta kasvua hakevien pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittäminen. Vuoden 2023 tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelma-kauden päätöksenteko käynnistyy sujuvasti.

Työ- ja elinkeinopolitiikan yhteensovittamista terävöitetään seudullisessa kehittämis-työssä, josta konkreettisia toimintamalleja ovat mm. Maahanmuuttajien osaamispiste ja Ohjaamo. Tuetaan työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa toimintaympäristöä kehittämällä ha-keutuen aktiivisesti kuntayhteistyöhön niin kokeilukuntien kuin alueen muiden kuntien kanssa. Varsinais-Suomessa on käytössä tarvittaessa kuntien ja TE-toimiston välinen aiesopimusmenettely.

Työllisyysasteeseen vaikutetaan erityisesti vastaamalla pk-yritysten rekrytointi- ja kehitystarpeisiin. Lisäksi tehdään jatkuvaa yhteistyötä alueen suurten rekrytoivien yritysten kanssa kehittäen yhteistyötä jatkuvasti yritysten kasvuedellytyksiä tukevaksi huomioiden mm. vahva tuki rekrytointitilanteisiin sekä positiivisen ja negatiivisen rakennemuutoksen toimintamallit. Alueella on luotu suunnitelmallisesti uusia, innovatiivisia toimintatapoja rekrytointitilanteiden tukemiseen rakennemuutostilanneissa. Laadukkaita ja työnantajien toimesta kiitettuja yhteistyötoimintamalleja toteutetaan Varsinais-Suomessa myös jatkossa.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	48	48	47	45
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	38	36	35	34
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	3	3	3	3

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.

12.12.2022

Rahoituspalvelujen fokuksessa ovat nuoret kasvuhakuiset sekä liiketoimintakonseptiaan uudistavat ja kansainvälisille markkinoille tähtäävät ja vientimarkkinoilla laajentavat pk-yritykset. Myös laajoilla elinkeinojen kehittämishankkeilla tuetaan innovaatioiden syntyä ja kaupallistamista.

Aktivoidaan yritysten kehittämishankkeita, jotka kytkeytyvät laajempiin toimintaympäristön yhteiskehittämishankkeisiin (uusi alueellinen TKI-rahoitus ja valtakunnallinen EAKR:n Innovaatio- ja osaamisverkosto).

Rahoituksen suuntaamisessa erityishuomio kiinnittyy maakunnan päivitetyn älykkään erikoistumisen strategian 2022–2027 mukaisin painopisteisiin eli 1) sininen talous ja uudistuva teollisuus, 2) innovatiiviset ruokaketjut ja 3) lääke- ja terveysteknologia.

Suomen maaseutusuunnitelman alueiden välisessä elinkeinojen kehittämisen rahoituksessa korostuu ylimaakunnallinen pk-yritysten innovaatiotyö sekä uusimman tutkimustiedon soveltaminen käytäntöön.

Mittari:

ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämiseksi (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)

Rahoitetaan innovatiivisia kehittämishankkeita työkaluina yrityksen kehittämisavustus ja myöntövaltuuksien salliessa yrityksen toimintaympäristön kehittämisavustus sekä Suomen maaseutusuunnitelman kautta perustamistuki ja kehittämisavustus sekä yritysryhmien kehittämishankkeet ja maakunnalliset elinkeinojen kehittämishankkeet. Ohjataan innovaatioita BF:n ym. kumppaneiden rahoitukseen. Yhteistyö maakunnan liiton rahoituksen kanssa jatkuu esim. uusimpien liiketoimintaekosysteemien edistämiseksi.

Yrityksen kehittämisavustuksella rahoitetaan erityisesti nuorten yritysten kansainvälisille markkinoille tähtäävää kehittämistyötä, joka huomioiden maakunnan osaamisvahvuudet kohdistuvat mm. erilaisiin digitaalisia ratkaisuja hyödyntäviin liiketoimintamahdollisuuksiin useilla eri toimialoilla.

Yritysten Kehittämispalvelut -konsultoinnilla tuetaan pk-yritysten uudistumiseen ja innovaatioiden kaupallistamiseen liittyvää työtä. Liiketoimintakonseptiaan muuttaneiden yritysten henkilöstöä tuetaan Täsmäkoulutuksella, jotta suunnitellut toimintatapojen muutokset saadaan vietyä käytäntöön. Erityishuomio annetaan hiilineutraaliutta parantavien toimintatapojen muutoksiin vastattaessa.

Rahoituksen kohdentamisessa huomioidaan edelleen syksyllä 2020 laadittu alueellinen selviytymissuunnitelma. Suunnitelmassa korostetaan mm. uutta liiketoimintaa ja kasvua luovia investointi- ja kehittämishankkeita sekä yritysaloja, joissa hyödynnetään uusinta tutkimustietoa ja korkeakouluosaamista ja tämän pohjalta innovoidaan uutta liiketoimintaa mm. uusien kiertotalouden keskittymien ympärille.

Suomen maaseutusuunnitelman mukaisesti rahoitetaan koko maakunnan kattavia kehittämishankkeita, joiden avulla vahvistetaan esimerkiksi maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteitä. Esim. ruokaketjussa/verkossa toimivien maaseudun pienten yritysten

12.12.2022

uudistumista ja kehittymistä tuetaan teemoina keskeisesti mm. digitalisaatio, uudet tuotanto- ja jakelutekniikat sekä uudenlaiset palvelulliset liiketoimintamallit. Kansainvälistymisen lisäämiseksi ruokaketjun yrityksiä osallistuu BF:n "Food from Finland" -ohjelmaan. Elvytysrahat mahdollistaisivat tuen kohdentamisen mm. bio- ja kiertotalouteen.

VARELY panostaa myös työhön tärkeimpien sidosryhmien kanssa, jotta lupaavimmat yritykset voivat hyötyä ELY-keskuksen palveluista. Keskeisiä kumppaneita tässä työssä ovat maakunnan korkeakoulut, Finnvera, Business Finland, Business Turku ja muut maakunnan kehittämissyhtiöt. Maaseudun yritysrahoituksessa yhteistyötä Leader –ryhmien kanssa tiivistetään ja tehtävänjakoa tarkennetaan. Tavoitteen toteuttamisessa huomioidaan myös korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän pitkäjänteisen yhteistyön kehittäminen. Yhteistyötä tehdään niin asiantuntijatasolla kuin myös organisaatiotasolla esimerkiksi Team Finland verkosto sekä MYR:n elinkeino-, koulutus- ja ilmastovastuujaojien muodossa.

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Yritysten kehittämiseen ja kasvuun aktivoinnissa keskeistä on tiivis yhteistyö sidosryhmien (seudulliset toimijat) kanssa palveluiden tunnettuuden kehittämiseksi. Laajalle asiakasjoukolle tarjottavana työkaluna toimii Yritysten kehittämispalvelut. Palvelun markkinointiin panostetaan ja sen avulla yhteistyökumppaniverkoston tuella aktivoidaan merkittävä määrä paikallisilla markkinoilla toimivia yrityksiä hakemaan kasvua kotimarkkinoilta ja myös yritysten mahdollisuuksien rajoissa kansainvälisiltä markkinoilta. Panostetaan palveluun osallistuneiden yritysten jatko-ohjaamiseen eri kehittämis- ja rahoituspalveluiden piiriin (ml. alueellinen TeamFinland –verkosto). Tavoitteena on lisätä palveluun osallistuvien yritysten määrää vuosittain. Erityistä huomiota kiinnitetään TKI –panostusten aikaansaamiseksi mm. hyödyntäen ja markkinoiden vuodelle 2023 tulossa olevaa kansallista tki lisärahoitusta.

Myös seudullisia yritystoimijoita ja kuntien elinvoimasta vastaavia aktivoidaan mukaan yritysten kehittämisen tukemiseen aktiivisella yhteistyöllä. Tätä yhteistyötä jatketaan suunnitelmallisella yhteistyöpalaveroinnilla vuonna 2023.

Suomen maaseutusuunnitelman mukaisten perustamistukien, kehittämisavustusten ja yritysryhmähankkeiden rooli on Varsinais-Suomessa suhteellisen pieni verrattuna investointitukiin. Perustamistuki toimii yhtenä mahdollisuutena innovatiivisten kasvuun tähtäävien hankkeiden tukemisessa TEM:n yrityksen kehittämisavustuksen sekä BF:n ja Finnveran tuotteiden rinnalla. Tavoite on muuttumaton, asiakkaalle etsitään parhaiten kehittämistarpeeseen- ja vaiheeseen soveltuva tukimuoto. Kehittämisen keskiössä on yrityskohtainen kehittämistyö, kysynnän mukaan hyödynnetään myös verkostopohjaista yhteiskehittämistä. Tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelmakauden päätöksenteko käynnistyy viivytyksettä.

TäsmäKoulutus kohdennetaan erityisesti digitalisaation, tuottavuuden, teknologiaosaamisen sekä kansainvälistymisen lisäämiseen yritysten kasvun tueksi. Henkilöstön ammattitaitoa kehitetään näin vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Tietoa kehittämistarpeista saadaan mm. edellä mainituista yritysten kehittämispalveluiden toimenpiteistä, mutta myös laajasti verkostoyhteistyön kautta. Tavoitteena on, että TäsmäKoulutus on

osa laajempaa kehittämiskokonaisuutta tai muuten riittävän pitkäjänteinen. Tavoitteena on lisäksi, että yrityksissä kehitetään tuottavuuden ohessa samanaikaisesti työhyvinvointia. TäsmäKoulutusten organisoinnissa yhteistyö TE-toimiston työnantajapalveluiden sekä seutukuntien kehittämissyhtiöiden sekä varsinkin kuntien elinvoima- ja työllisyyspalveluiden kanssa on keskeinen menestystekijä.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Kasvu CRM-järjestelmään kirjattujen liidien määrä (kpl)	200	200	200	200

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Jatketaan ja syvennetään tiivistä yhteistyötä maakunnassa mm. aluetiimin toiminnan tehostamisen ja toimintatapojen kehittämisen kautta sekä ylläpitämällä tiivistä kumppanuusyhteistyötä alueella toimivien muiden julkisten ja yksityisten palvelutuottajien kanssa TF-palvelupolun kirkastamiseksi ja palveluiden asiakaslähtöisyyden parantamiseksi. Kehitetään tavoitteellisesti digitaalista palvelutuotantoa ja asiakasohjausta yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

TF-kumppanuusverkoston puitteissa panostetaan aktiiviseen tiedonvaihtoon sidosryhmien (yrityskehitystyötä tekevien julkisten organisaatioiden kanssa) kanssa ja läsnäoloon keskeisissä tapahtumissa. Tuotetaan alueen yrityksille, yritysneuvojille ja muille sidosryhmille ajankohtaista informaatiota muuttuvista rahoitusinstrumenteista ja TF-palveluista hyödyntäen laadittua uutta kansainvälistymispalveluiden palvelupolkua pk-yrityksille. Lisäksi panostetaan syyskaudella 2022 päivitettävän TF-strategian toimeenpanoon. Tässä neuvonta- ja sidosryhmätyössä korostuvat Suomen kestävän kasvun ohjelman sekä Horisontti Eurooppa-puiteohjelman mukaiset rahoitushaut. Myös yhteistyö maakunnan oppilaitosten niin korkea-asteen kuin toisen asteen oppilaitosten kanssa jatkuu sujuvana siten, että se tukee Team Finland verkoston työtä ja yritysten sujuvaa palvelua.

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

Mittarina toimijoilta kerätty suora arviointipalaute yhteistyön toimivuudesta ja lisäarvosta sekä yrityksiltä kerätty arviointipalaute. Parannetaan asiantuntijoiden osaamista yhteisen asiakastiedon tehokkaammaksi hyödyntämiseksi ja liidien välittämiseksi organisaatioiden välillä (CRM-käytön tehostaminen TF-toimijoiden työn apuna) ja oman neuvonta- ja sparrausosaamisen kasvattaminen asiantuntijapalveluna yritysneuvonnan osana.

12.12.2022

Valtakunnallinen Varsinais-Suomesta käsin hallinnoitava Kokka kohti Suomea -hanke pyrkii turvaamaan yritysten kasvua kasvukeskuksissa edistämällä kansainvälisten työntekijöiden rekrytoitumista Suomen työmarkkinoille. Hankkeella tuettuja 14 alueellista hanketta ohjataan toimimaan yhtäläisin periaattein mm. ohjausryhmätyöskentelyyn osallistumalla ja yhteisiä palvelutuotteita kehittämällä. Lisäksi hanke on kilpailuttanut pilottiluonteisesti ulkomaisten työntekijöiden maahan asettautumista tukevia asettautumispalveluja kaikkien maakuntien käyttöön. Palvelun tuottaa Finland Relocation Services Oy, jolla on lähes 30 vuoden kokemus eri kokoisten yritysten auttamisesta kansainvälisen rekrytoinnin tilanteissa. Varsinais-Suomen ELY-keskus on myös mukana ohjaamassa Business Turun Talent Boost toimintaa, joka tukee vahvasti Team Finland verkoston työtä ja tavoitteita.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Hyödynnetään kaikki käytettävissä oleva kehittämisavustusrahoitus sekä tehdään jatkuvaa aktivointityötä kehittämispalvelujen käytön lisäämiseksi yritysasiakkaiden kasvun mahdollistamiseksi ja kiihdyttämiseksi. Keskiössä tässä työssä on tiivis yhteistyö keskeisten yrityskehitystyötä tekevien julkisten organisaatioiden kanssa ml. TE-toimiston yrityspalvelut.

Kehittämisavustuksessa hyödynnetään kansallisen kasvun kiihdytysohjelma, jonka puitteissa pystytään aktivoimaan potentiaalisia vientiyrityksiä kehittämään valmiuksia vientiliiketoiminnan käynnistämiseen.

Syksyn 2020 alueellisessa selviytymissuunnitelmassa nostettiin elinkeinot ja yrittäjyys keskiöön ja korostettiin uusien kasvun moottoreiden tärkeyttä. Kohdennetaan rahoitusta tämän mukaisesti uutta liiketoimintaa ja kasvua luoviin investointi- ja kehittämishankkeisiin. Maakunnan useissa yritysaloissa hyödynnetään uusinta tutkimustietoa ja korkeakouluosaamista ja tämän pohjalta innovoidaan uutta liiketoimintaa mm. uusien kiertotalouden keskittymien ympärille. Hyödynnetään myös vuodelle 2023 tulevaa kansallista tki rahoitusmahdollisuutta.

Yritysrahoituksen lähtökohtina ovat pk-yritysten uudistumista ja kasvua tukevien hankkeiden rahoittaminen. Yrityksen kehittämisavustuksella rahoitetaan innovatiivisimpia kansainvälisille markkinoille suuntaavia pääasiassa nuorten yritysten kansainvälistymiseen ja sitä tukevaan tuotekehitykseen pohjautuvia hankkeita. Tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelmakauden päätöksenteko sujuu teknisesti ongelmitta. Viestitään yrityksille vihreää siirtymää tukevien hankkeiden rahoitusmahdollisuuksista, kuten Suomen Kestävän Kasvun-ohjelma (RRF).

Viimeaikainen rakennuskustannusten huomattava nousu mm. teräksen ja puutavaran osalta on jarruttanut etenkin suurten rakennushankkeitten suunnittelua. Kustannusten voimakas eläminen suuntaan tai toiseen aiheuttaa merkittävän epävarmuustekijän lähi vuosien investointihalukkuuden arvioimiselle.

ELY-keskuksen alueella toteutetaan useita FEC- tyyppisiä ohjelmia työvoimakoulutuksina, joihin kouluttaja ja TE-toimisto hakevat osallistuvia yrityksiä ja koulutettavia henki-

löitä. Koulutettavat osallistuvat tietopuoliseen opetukseen ja suorittavat työssäoppimisjakson yrityksen ohjauksen alaisena yritystoiminnan jonkin osa-alueen mm. kansainvälistymisen kehittäjänä. Lisäksi Täsmäkoulutusta kohdennetaan kansainvälistä kasvua tukeviin koulutushankkeisiin sekä huomioidaan keha-palvelujen rooli kansainvälistymisessä.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio), maaseudun yrityskerroin =15. M€	15	15	15	15
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio), ei laskettavissa maaseuturahaston tuissa	-	-	-	-
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio) kokemuspohjainen arvio	-	-	-	-

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.*

Palvelutuotannossa ja palvelujen suuntaamisessa huomioidaan erityisesti palveluviennin kasvun edellyttämät painotukset mm neuvonnan, yrityssparrauksen ja verkostoyhteistyön kattavuuden parantamiseksi.

Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytyksiä parannetaan ammattitaitoa arvioivan palvelun ja työvoimakoulutuksen keinoin ja rohkaistaan luovien alojen osajia yhdistämään luova työ myös osa-aikaisena toimintana muuhun työmarkkinoilla tarjolla olevaan työhön.

Kulttuurimatkailussa tunnistetaan kasvumahdollisuuksia kotimaan matkailun kasvun myötä. Huomioidaan Varsinais-Suomen liiton johdolla valmistellun Kestävän matkailun tiekartan painotukset vastuullisuus, digitaalisuus ja saavutettavuus.

12.12.2022

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Crema rahoituksen suuntaamisen ja palvelun tunnettuuden lisäämisen on johtavan yrittäjänsä tehtävänä.

Palveluvientiyrittäjien suhteellinen osuus kaikista asiakasyrityksistä vähintään 30 %.

Yrittäjärahitoituksessa korostuu alueen osaamiskeskittymien pohjautuen osaamisintensiivisten yritysten kehittämishankkeiden tukeminen.

Luovien alojen yritysten kehittämistyötä toteutetaan Luovan talouden tiekartan mukaisesti.

Kulttuurimatkailua voidaan tukea Suomen maaseutusuunnitelman rahoituksella. Hanke voi liittyä esim. kylien ja kulttuurireitistöjen vetovoimaan. Laajempia hankkeita tuetaan ELY-keskuksen toimesta ja paikallisen tason hankkeet ohjautuvat paikallisiin Leader-ryhmiin. Hankkeissa on myös mahdollista laajemmin tukea kulttuurialan toimintaedellytyksiä.

Matkailuyritysten toiminnan kehittämisessä digitalisaation hyödyntäminen on yksi kärkiteemoista. Kehittämistyötä koordinoidaan koko maakunnan kattavassa Matkailufoorumissa. TE-toimisto jatkaa matkailualan edistämistä laaja-alaisella verkostoyhteistyöllä ja siinä kehitetyillä matkailualan rekrytointia tukevilla toimilla. Varsinais-suomalaisen kulttuurimaiseman hoitoa edistetään ympäristösopimuksin erityisesti saaristoalueella.

Varsinkin luovan talouden ja kulttuurialan yrittäjyyden edistämässä jatkamme tiivistä yhteistyötä maakunnan oppilaitosten sekä Business Turun kanssa. Erityinen huomio yhteistyössä suuntautuu niin yrityshautomotyyppiseen startup -toiminnan edistämiseen sekä yhteistyön syventämiseen niin Humanistisen kuin Turun ammattikorkeakoulujen kanssa. Käytännön esimerkkinä yhteistyöstä voisi mainita kalatalousalan ammattikorkeakoulututkimuksen uusien mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen työstäminen. Ko. koulutuksella on vaikutus niin kalatalouteen, mutta myös saariston matkailumahdollisuuksien kasvamiseen kuin erilaisten saaristoon ja mereen liittyvien sisältötuotantoyritysten syntyn.

Hyvien käytäntöjen jakaminen jatkuvan oppimisen koordinaattoreiden kesken keskinäisen vuoropuhelun ja yhteistyön kautta on tärkeässä asemassa.

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Heinäkuussa 2021 hyväksytty kotimaisen kalan edistämishankkeita on yksi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteista. Tavoitteena on saada suomalaiset syömään

keskimäärin 2,5 kala-annosta viikossa vuoteen 2035 mennessä. Ohjelma jakautuu 4 toimenpidekokonaisuuteen ja edelleen 30 toimenpiteeseen. Pääosa ohjelman toimenpiteistä rahoitetaan Euroopan meri-, kalastus- ja vesiviljelyrahaston Suomen toimintaohjelman kautta. Rahoitusta suunnataan erityisesti toimenpiteisiin, joilla parannetaan kotimaisen kalan arvoketjun kilpailukykyä ja kestävyyttä sekä edistetään vajaasti hyödynnettyjen kalavarojen käyttöä.

Ruokaketjun pienten yritysten kansainvälistymismahdollisuuksia edistetään maaseutusuunnitelman yritysryhmähankkeissa kehittämistarpeina mm. jäljitettävyyden ja tuoteturvallisuuden varmistaminen, tuotetietojen esittäminen ja tuotepakkauksen suunnittelu.

Säädökset täyttävien toimijoiden osuutta on kyetty lisäämään aiemmista vuosista ja se on ollut nyt kahtena edellisenä mitattuna vuotena tasolla 99 %. Hyvään tulokseen pääsemiseen on edesauttanut eläinten merkinnän ja rekisteröinnin puutteiden väheneminen. Toiminnan vaikuttavuutta pyritään edelleen tehostamaan ja lähivuosien tavoitteeksi asetetaan näin 100 %. Elintarvikeeturvallisuuden sekä kasvi- ja eläinterveyden valvontatehtävien kokonaisuuden valvontatehtäviä hoidetaan poikkeamiin puuttuen, mutta samalla myös ennaltaehkäisevästi neuvonnallisella työotteella. Lisäksi tukivalvontojen avulla edistetään mm. maataloustuotannon ympäristöön ja kotieläinten hyvinvointiin liittyviä tavoitteita.

Kaikissa yrityspalveluissa huomioidaan asiakasyritysten arvot ja liiketoiminnan vastuullisuus ja palvelut suunnataan yrityksiin, joissa arvoina huomioidaan oman toiminnan vastuullisuus ja kestävä kehitys (vähähiilisyys) sekä työyhteisöjen tasa-arvoisuus.

Maaseutusuunnitelman rahoituksella ja erityisesti hanketoiminnalla edistetään mm. ruokaketjun yritysten kasvua ja kehittymistä, ruokaturvallisuutta sekä ruokaketjussa toimivien yritysten vastuullisuusviestintää. Yrityksiä opastetaan ja kannustetaan viestimään avoimesti ja oikeaan tietoon perustuen mm. eläinten hyvinvoinnista, ravitsemuksellisesta laadusta, elintarvikeeturvallisuudesta, ympäristön hyvinvoinnista sekä kannattavuudesta. Lisäksi esille nostetaan kannustavia esimerkkejä ruuantuotannosta, jalostuksesta ja syntyneistä innovaatioista. Myös matkailuyritysten toiminnan kehittämisessä korostetaan vastuullista ja kestävä matkailua keväällä 2021 valmistuneen maakunnan Kestävän matkailun tiekartan periaatteiden mukaisesti.

Elinkeinojen vastuullisuutta edistetään ympäristönäkökulman lisäksi työvoimaa koskeissa kysymyksissä. Esimerkiksi maataloustoimialalla keskiössä ovat laatujärjestelmiin liittymisen edistäminen ja aktiivinen osallistuminen kausityövoimaa koskevilla asioilla.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	100	100	100	100

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: *Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.*

Liikenteen palvelutasoa pyritään nostamaan edistämällä suurten investointitarpeiden toteutusvalmiutta ja perustelemalla niiden merkittävyyttä. Alueella päätettävät toimenpiteet kohdistetaan ottamalla huomioon ennen kaikkea vaikutukset, asiakastarpeet ja toimenpiteiden tehokkuus. Tieverkon hoitotoimenpiteiden onnistuminen vaikuttaa keskeisesti kansalaisten tyytyväisyyteen maanteiden palvelutason osalta, haasteena on viime vuosien lisääntyneet säätilojen nopeat vaihtelut ja ääriolosuhteet. Korjausvelan poistamiseen vaikuttavat rahoitustason lisäksi erityisesti raaka-aineiden hinnat ja saatavuus, vuoden 2023 osalta alempaan tieverkkoon pystytään panostamaan aiempaa vähemmän. Tieverkon hoitoon ja korjaukseen liittyvillä toimilla edistetään erityisesti tienkäyttäjien tyytyväisyyttä ja saavutettavuutta. Alueen toimet onnettomuuksien ehkäisemiseksi perustuvat erityisesti merkittävien investointihankkeiden kuten Turun kehätie ja valtatie 8 toimenpiteiden liikenneturvallisuusvaikutuksiin sekä turvallisuushakuiseen nopeusrajoituspolitiikkaan ja liikenneturvallisuusyhteistyöhön.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)	250	244	238	232
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	2,8	2,8	2,9	2,9
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	2,5	2,5	2,6	2,6

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: *Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee*

Alueella toteutetaan kohdassa 1.1.1 esiteltyjä toimia ja lisäksi tehdään aktiivisesti toimenpiteitä, joilla tuetaan työnantajien rekrytointiosaamista, yritysten uudistumiskykyä ja kykyä jatkuvaan oppimiseen ja innovointiin.

12.12.2022

Tuetaan julkisin ohjauspalveluin (järjestetään sekä omana toimintana että ostopalveluna) ihmisiä urasuunnittelussa, oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Oppimisen ja koulutuksen rakenteelliseksi osaksi tuodaan urasuunnittelutaidot.

Tunnistetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja osatyökykyisten erityistarpeet osaamisen kehittämisessä. Samalla kun työkyvyn ongelmat tunnistetaan entistä varhaisemmassa vaiheessa, palveluilla tuetaan osaamisen systemaattista uusintamista. Tiivistetään alueellista yhteistyötä nuoriso-, koulutus-, sote- ja työvoimapolitiikan välillä, jotta koulutusta vailla olevat nuoret tavoitetaan ja saatetaan tuetusti palveluiden piiriin.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen volyymi painottuu Varsinais-Suomessa valtiosuudella rahoitettuun työvoimakoulutukseen. Tarjolla on laaja valikoima eri alojen perus- ja täydennyskoulutusta. Tarjonnasta sopiminen edellyttää tiivistä vuoropuhelua koulutusten järjestäjien, työllisyyden kuntakokeilujen, TE-toimiston ja ELY-keskuksen kesken. Koulutus toteutuu työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti pääosin ammatillisiin perus- ja ammattitutkintoihin tai niiden osiin valmistavana koulutuksena. Jatkossa käytetään entistä enemmän työvoimakoulutuksen, koulutussopimuksen ja oppisopimuskoulutuksen tarkoituksenmukaista yhdistämistä työpaikalla tapahtuva oppiminen huomioiden. Ohjelmakauden ESR-rahoitusta kohdennetaan alueelle ESR-rahoituskehikseen tulevien mahdollisuuksien mukaan uusien toimintamallien kehittämiseen työvoimakapeikkojen poistamiseksi.

Yritysten eri liiketoiminta-alueiden erityisosaaminen korostuu, koska yritysten kasvun keskeinen hidaste (rahoituksen rinnalla) on osaamisen ja henkilöstöressurssien puute. Pk-yritysten avainhenkilöiden osaamista kehitetään Yritysten Kehittämispalveluissa sekä konsultoinnin että koulutuksen avulla, tavoitteena aktivoida lisää yrityksiä palvelun piiriin.

Jatkuva oppiminen työelämässä huomioidaan entistä laajemmin, sillä osaavan työvoiman saatavuutta turvataan myös työpaikalla tapahtuvaa oppimista kehittämällä. Tämä avaa mahdollisuuksia uusille rekrytoinneille myös heikommalla osaamisprofiililla oleville työnhakijoille.

Jotta tämä tavoite toteutuisi Varsinais-Suomen ELY-keskus jatkaa sujuvaa yhteistyötä työvoimaan ja osaamiseen liittyvien palveluiden tuottajien kanssa. Yksi keskeinen foorumille tälle yhteistyölle on MYR ja sen koulutusjaosto. Lisäksi laajalle joukolle yksityisiä palveluiden tuottajia järjestetään keskustelutilaisuuksia, joissa voidaan käydä läpi niin palvelutarjontaa, kysyntää ja pohtia yhdessä minkälaisia uusia palveluita tulisi kehittää. Tässä keskustelussa myös kunnilla ja varsinkin työllisyyskokeilussa olevilla kunnilla on rooli.

Mittari:

Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastaa elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).

ELY-keskuksen hankkima työvoimakoulutus on Täsmä-tyyppistä työelämän tarpeisiin suoraan vastaavaa ammatillisia valmiuksia luovaa, laaja-alaistavaa tai syventävää ammatillista koulutusta. Valtaosa tästä koulutuksesta toteutuu yhteishankintakoulutuksena (pääasiassa Rekry- ja TäsmäKoulutusta) tai muuna yhteisrahoitteisena (FEC tai KEKO-tyyppisenä) koulutuksena, joissa toteutus tapahtuu kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Koulutusten sisältö ja toteutus ovat räätälöitävissä ja ne siten vastaavat hyvin

12.12.2022

alueen työelämän tarpeita. Tässä huomioidaan myös korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta.

Koska osaavaa työvoimaa ei ole työmarkkinoilta reservistä löytynyt, on yhteishankinta-koulutuksena toteutettu nykyiselle henkilöstölle TäsmäKoulutusta. TäsmäKoulutuksessa henkilöstön ammatillista osaamista on syvennetty ja laajennettu, jolloin he ovat ammattitaidon karttuessa voineen siirtyä ammatillisesti haastavampiin tehtäviin. Samaan aikaan on voitu rekrytoida (joko suoraan tai rekrytoivan koulutuksen kautta) ammatillisesti vähemmän ammattitaitovaatimuksen omaaviin tehtäviin uutta työvoimaa. Tällaista vaihtovalmennuksen käyttöönottoa tulisi edistää työvoimapula-aikana.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Toimialaennakoinnin kehittäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton kanssa tuo olennaisen perustuksen ohjauksen palveluiden kehittämiseksi. Alueen elinikäisen ohjauksen palvelut toteutetaan Varsinais-Suomen maakunnan ohjauksen tiekartan toimenpiteiden mukaan ([Työelämään ohjauksen tiekartta 2025+](#)). Tiekartan laadintaan on osallistunut ja toteutukseen on sitoutunut kumppanuusyhteistyössä laaja joukko koulutuksen ja työhallinnon toimijoita. Vastuu toimeenpanon koordinoinnista ja seurannasta on MYR:n koulutusjaostolla.

Tavoitteena on, että alueen työelämään ohjaus perustuu verkostoyhteistyöhön ja digitaalisten välineiden hyödyntämiseen, joilla varmistetaan ohjauspalveluiden määrä ja laatu sekä saavutettavuus. Lisäksi työnantajat halutaan saada voimakkaammin mukaan verkostoihin ja jalkauttaa tietoa yrityksiin (esim. toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistamisen perusteella). Ohjauksessa huomioidaan OKM:n ja TEM:n yhteisesti 2020 linjaaman elinikäisen ohjauksen strategiset tavoitteet.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toiminnan integrointi alueellisen toimintaan on edennyt 2022 ja yhteistyö tiivistyy edelleen 2023 aikana. Uuden viraston avaamalla hankehauilla kehitetään esiin nostettujen kehittämisaiheiden toteutumista alueella.

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Maahanmuuttostrategiaa jalkautetaan osana tulevaa ELY-keskuksen oman tuotannon ESR-hanketta. Mikäli hanke toteutuu suunnitellulla laajuudella, niin Varsinais-Suomen viidessä eri seutukunnassa tuetaan ulkomaisen työvoiman rekrytointia, asettautumista ja työpaikoilla tapahtuvaa monimuotoista perehdytystä ja monikulttuurisen osaamisen kehittämistä jokaisen seutukunnan tarpeiden mukaan. Hankkeella turvataan riittävän ja osaavan työvoiman saanti maakunnan rekrytoivien yritysten ja työnantajien tarpeisiin ja sen kohteena ovat myös alueella jo olevat maahanmuuttajat. Keskeistä on kehittää asettautumispalveluita, joissa huomioidaan myös työntekijöiden perheet ja heidän tarpeensa. Vuoden 2023 erityisenä painopisteenä on Venäjän hyökkäyssodan seurauksena Suomeen tulleiden ukrainalaispakolaisten siirtyminen pakolaisten vastaanoton piiriin maaliskuusta alkaen. Varsinais-Suomessa tämä tarkoittaa 2000 - 4000 pakolaisen peruspalveluiden ja työllistymisen vastuun siirtymistä mm. kunnille ja hyvinvointialueelle. ESR-hankkeella seutukunnat voisivat tukea heidän nopeaa työllistymistä.

12.12.2022

Yritysten ja työnantajien rekrytointitarpeet tunnistetaan tiiviissä yhteistyössä TE-toimiston, työllisyyden kuntakokeilujen, kuntien ja niiden kehittämiskeskusten, oppilaitosten, eri edunvalvontajärjestöjen sekä yritysten kanssa. Tuetaan em. toimijoita kansainvälistymisessä ja kotouttamisessa mm. markkinoimalla eri rahoitusmahdollisuuksia.

- nostetaan maahanmuuttajien työllisyysastetta kohdentamalla koulutusta aloille ja alueille, joilla on voimakasta työvoiman kysyntää ja toisaalta maahanmuuttajien yksilöllisten tarpeiden mukaan,
- luodaan selkeät polkumallit, jotka tukevat sekä työllistymistä että siirtymistä toisen asteen koulutukseen sekä korkea-asteen täydennyskoulutusmallien kehittämistä yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa, kaikessa koulutuksessa huomioidaan riittävä kielellinen tuki koulutuksen aikana ja työsuhdetta tukemaan,
- tuetaan kuntia kotouttamisohjelman laadinnassa valtuustokaudelle 2021-2025 ja varmistetaan kuntien pakolaisten vastaanoton jatkuminen ja kotoutumisen edistämiseen liittyvien tehtävien järjestäminen kunnissa hyvinvointialueiden perustamisen jälkeen sekä tuetaan kuntia erityisesti ukrainalaispakolaisten vastaanotossa niin, että vastuu jakautuu koko Varsinais-Suomeen,
- tuetaan kuntia vuonna 2025 voimaan tulevien kotoutumislakia ja TE-palveluita koskevien uudistusten toimeenpanossa,
- yritysten kasvun varmistamiseksi työlupahakemusten käsittelyn maksimi kesto tulee enintään 30 vrk,
- varmistetaan tiivis yhteistyö Work in Finland –toiminnon kanssa osana kotoutumisen edistämisen, kansainvälisen rekrytinnin ja EURES-palveluiden suunnitelmia mm. EOJD-messujen järjestämisessä,
- Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osalta varmistetaan jo Turun yliopiston uuden teknillisen tiedekunnan perustamisvaiheessa, että alueen yritykset kytketään tiiviiseen yhteistyöhön ulkomaisten opiskelijoiden houkuttelemiseen sekä tarjoamaan harjoittelupaikkoja jo opiskelun alkuvaiheesta alkaen
- Kehitetään yhdessä korkeakoulujen kanssa kv. tutkinto-opiskelijoille tarjottavaa suomen kielen opetusta ja ohjausta sekä varmistetaan uusien opiskelija-asuntojen tarjonnan lisäys hallituksen koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan mukaisen ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kolminkertaistamisen mukaiseksi.

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

Osallistutaan aktiivisesti alueelliseen Talent Boost –ohjelmaa toteuttavaan Talent Turku –verkoston työhön ja kytketään alueen kv. osaajatoiminnot osaksi kansallista Talent Boost-yhteistyötä. Varsinais-Suomen ELY-keskus hallinnoi valtakunnallista Kokka kohti Suomea - ESR-hanketta, joka koordinoi 14 maakunnassa toimivia alueellisia Kokka-hankkeita ja näiden toiminnasta syntyneitä alueellisia Talent Hubeja. Hanke edistää kansainvälisten osaajien rekrytoitumista Suomen työmarkkinoille mm. subventoidulla asettautumispalvelulla (www.kohtisuomea.fi), joka auttaa pk-yrityksiä turvaamaan ulkomailta tulevan työntekijän sujuvan asettautumisen uuteen kotimaahan. Palvelu lisää Suomen houkuttelevuutta ja pitovoimaa vastaten myös osaajan perheen tarpeisiin. Kokka-hankkeella toteutetaan kansallista Talent-Boost –toimenpideohjelmaa myös yritysten tarpeisiin tuotetulla kattavalla kansainvälisen rekrytinnin oppaalla, jota jaetaan mm. Business

Finlandin kautta. Opasta päivitetään jälleen vuonna 2023 vastaamaan olemassa olevaa lainsäädäntöä ja palvelua.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Edistämme ja toimeenpanemme vuonna 2022 hyväksytyjä Suomen ilmastopolitiikan suunnitelmia ja strategioita sekä teemme aktiivista yhteistyötä ohjaavien tahojen kanssa ja annamme oman panoksemme uuden strategiakauden ilmastotavoitteiden ja -mittarien valmisteluun. Varsinais-Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä ja Satakunnassa tähän tavoitteeseen pyritään vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2019 perustetun ilmastovastuujaosto (MYR:n alainen) kehittää maakunnallista ilmastopolitiikkaa (tiekartta), aktivoi eri alojen toimijoita ja edistää vuorovaikutusta ilmastotyössä. Puheenjohtajuus on ELY-keskuksella.

Edistetään Varsinais-Suomeen ja Satakuntaan yhteistyössä laadittujen maakunnallisten ilmastotiekarttojen toimeenpanoa. Maakunnat ovat mukana Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE) -hankkeessa, joka on tukenut tiekarttojen laadintaa ja tavoitteiden asettamista. Hanke jatkuu 31.10.2024 saakka. Edistetään Turun kaupunkiseudun hiilineutraaliutta ja resurssitehokkuutta osallistumalla aktiivisesti Turun kaupungin ekosysteemipalvelusopimuksen toteutukseen. Aktiivisella viestinnällä vaikutetaan ilmastotiekarttojen toteutukseen: ymparistonyt.fi/hiilineutraalilounaissuomi.

Ilmastotiekarttojen laadinnassa on huomioitu muut alueelliset suunnitelmat ja ohjelmat, kuten esimerkiksi liikennejärjestelmäsuunnitelma, MAL-sopimus ja metsäohjelma.

ELY-keskuksessa toimii ilmasto- ja kiertotaloustiimi, joka seuraa EU- ja kansallista ilmastopolitiikkaa, osallistuu strategiseen ja tulossuunnitteluun ja aluekehittämisen prosesseihin sekä jalkauttaa ELYjen yhteisen, 51 kehittämiskohdetta sisältävän ilmastotiekartan käyttöönottoa kaikkien yksiköiden tehtäviin.

Yritystukien ja avustusten kautta tuetaan investointeja ja kehittämistoimia, joissa edistetään siirtymää kohti hiilineutraaliutta.

Vähähiilistä liikennettä edistetään tienpitoa, liikennettä ja maankäyttöä koskevien suunnitteluratkaisujen avulla.

Edistetään siirtymistä hiilineutraaliuteen mm. toteuttamalla maankäyttösektorin toimenpiteitä maaperän hiilen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.

Edistetään hiilineutraaliuteen siirtymistä ja siihen liittyvän arvioinnin huomioimista ja kehittämistä hankkeiden YVA-menettelyissä, viranomaisten suunnitelmiin liittyvissä SOVA-

12.12.2022

menettelyissä sekä kuntien maankäytön suunnittelussa, välineenä ilmastokestävä kaa-voitus (KILVA) -työkalu.

Vihreän elvytyksen investointihankkeiden käynnistymisen varmistamiseksi käytetään YM:n myöntämiä EU:n elpymisvälineen (RRF), vihreän siirtymän vauhdittamisen sekä tuulivoiman edistämisen määrärahoja määräaikaisiin rekrytointeihin mm. ennakkovalvonta- ja YVA-tehtäviin vuosille 2021–2024.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

Teemme laajamittaista yhteistyötä yritysten vihreän siirtymän aktivoimiseksi ja tukemiseksi. Näin pyrimme edesauttamaan yritysten kykyä vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin sekä entisestään vahvistamaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Noudatamme itse DNSH-periaatetta ja ohjaamme alueellamme toimijoita DNSH- periaatteen soveltamiseen varmistaaksemme toimenpiteiden positiiviset kokonaisvaikutukset.

Canemure-hankkeen toisen vaiheen alettua keskitytään molemmissa maakunnissa ilmastotiekarttojen toimeenpanoon. Tuetaan kuntien ilmastotyötä, järjestetään yhteistyötalouksia sekä seurataan ja tiedotetaan aktiivisesti niin päästöjen kehityksestä kuin niiden vähentämiskeinoista.

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Keskeisenä tehtävänä on ilmastotiekartan täydentäminen ja tavoitteiden ja toimenpiteiden tarkistaminen sekä toimeenpanon vauhdittaminen.

VARELYn ilmasto- ja kiertotaloustiimin toimintaohjelman mukaisesti keskitytään ELYjen ilmastotiekartan (*Ikkuna*) jalkauttamiseen laadittujen yksikkökohtaisten toimenpidesuunnitelmien mukaisesti sekä rahoitusohjelmien hyödyntämiseen ja VARELYn sisäisen kiertotalouden tiekartan jalkauttamiseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

ELY-keskus ylläpitää ymparistonyt.fi/hiilineutraalilounaissuomi –verkkopalvelua, jossa tapahtumatietoja, ympäristöuutisia alueelta sekä maakuntien ilmastotiekarttatyön aineistoja.

Rahoituksen kohdentamisessa painottuu vähähiiliset ratkaisut ja liiketoimintamallit. Täsmäkoulutushankkeissa erityishuomio annetaan hiilineutraaliutta parantavien toimenpiteiden muutoksiin vastattaessa.

ELY-keskus seuraa toiminta-alueensa kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä ja hiilineutraaliuden saavuttamista mm. Syken kunta- ja maakuntakohtaisen päästölaskentapalvelun avulla.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Kiertotaloudessa jätteet ja saasteet suunnitellaan pois toiminnoista, vähennetään kasvi-huonekaasupäästöjä, pidetään materiaalit kierrossa ja säilötään hiiltä maaperään sekä tuotteisiin. Kansallisen kiertotalousohjelman päätavoitteina on kaksinkertaistaa materiaalien kiertotalousaste ja resurssien kulutus vuoteen 2035 mennessä vuoden 2015 tasosta siten, että kotimainen primääriaraaka-aineiden kulutus ei ylitä v. 2015 tasoa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Jalkautetaan VARELYn sisäinen tiekartta kiertotalouden huomioimiseksi kaikilla vastuualueilla ja hyvien käytänteiden sekä kehityskohteiden tunnistamiseksi.
- Kehitetään uusia toimintatapoja ja työkaluja asiantuntijoiden työn tueksi.
- Tuotetaan kunnille tietoa vähähiilisistä kiertotalousratkaisuksista.
- Edistetään alueellisia kiertotaloushankkeita ja kiertotalouden elinkeinomahdollisuuksia Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntastrategioiden viitoittamana.
- Jalkautetaan kiertotalouden ajattelutapaa VARELYssä ja SATELYssä uuden ilmasto- ja kiertotaloustiimin järjestämien työpajojen ja muun toiminnan osana.
- Toimeenpannaan jätelainsäädännön uudistuksia, tehostetaan siihen liittyvää tiedotusta ja jatketaan mm. Poliisin kanssa yhteisiä jätekuljetuksiin kohdistuvia valvontaratsioita.
- Osallistutaan jätelain mukaiseen alueellisen yhteistyöryhmän toimintaan.
- Toimitaan SYKE:n ja Varsinais-Suomen liiton kanssa kestävästä kiertotalousta edistävällä "Life IPE FI 004 Circwaste-Finland "-hankkeessa.
- Toteutetaan jättesuunnitelmien ja kansallisen muovitiekartan toimenpiteitä.
- Uuden ravinnekiertotuen valtakunnallinen valmistelu ja toteutus (suunnattu bio-kaasulaitoksille)

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

Edistetään yhdyskuntajätteen kierrätystä osallistumalla jätelain toimeenpanoon yhteistyöryhmässä toimimalla. Toteutetaan jättesuunnitelmien ja kansallisen muovitiekartan toimenpiteitä ja jatketaan toimijoiden välistä yhteistyötä Circwaste-hankkeessa. Valmistellaan Lounais-Suomen jätehuolto-ohjelmaa vuosille 2023-2028 yhdessä kumppaneiden kanssa kierrätyksen edistäminen silmällä pitäen. Osallistutaan jätehuollon nykytilan selvittämiseen Lounais-Suomessa.

Tarkastellaan toiminnanharjoittajien toimia ja YVA-hankkeita systemaattisesti kiertotalouden näkökulmasta, millä tavoitellaan myös yhdyskuntajätteen kierrättämisen edistämistä. Kehitetään työtapoja kiertotalousnäkökulman huomioimiseksi annetuissa lausunnoissa ja parannetaan vaikuttavuutta viraston sisäisessä toiminnassa ilmasto- ja kiertotaloustiimin aktiivisen roolin avulla.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

12.12.2022

Huomioidaan EU:n uuden ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategian tavoitteet ja keinot omassa toiminnassa. Osallistutaan päivitettävän kansallisen sopeutumis suunnitelman valmisteluun. Tunnistetaan toimialueen erityispiirteet suhteessa ilmastonmuutoksesta tarjolla olevaan tietoon ja huomioidaan nämä omassa työssä.

Vesitaloustehtävissä varaudutaan tulva- ja kuivuusriskien hallinnan suunnittelussa ja tulvasuojelussa sään ääri-ilmiöihin ja ohjataan toimintaa kohti kokonaisvaltaista vesienhallintaa ja kestävästä vesien käyttöä. Ilmastonmuutokseen sopeutumisella vastataan myös merkittävästi vesien ja meren hyvän ekologisen tilan tavoitteisiin.

Kuntien tukeminen kiertotaloutta sekä uusiutuvan energian käyttöä (tuulivoima, aurinkoenergia) lisäävissä hankkeissa. Ilmastonmuutoksen kokonaisvaltainen huomioonottaminen kuntien maankäytössä kuten tulvariskit ja viherrakenne.

Ilmastonmuutos otetaan sekä hillinnän että sopeutumisen keinojen osalta huomioon kuntien kanssa käytävissä MRL:n mukaisissa kehittämisseskusteluissa sekä kaavaneuvotteluissa ja -lausunnoissa. Keskeisiä käsiteltäviä asioita ilmastonmuutoksen kannalta ovat yhdyskuntarakenteen eheys, liikennejärjestelmän kestävyys ja joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytykset, tulvariskin huomiointi, hulevedet sekä viherrakenne ja ekologiset yhteydet. Edistetään ilmastokestävän kaavoituksen (KILVA) -työkäytön käyttöä.

Edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvän arvioinnin huomioimista ja kehittämistä hankkeiden YVA-menettelyissä sekä viranomaisten suunnitelmiin liittyvissä SOVA-menettelyissä.

Edistetään vesien käytön, vesistö säännöstelyjen ja maa- ja metsätalouden vesitaseiden sopeutumista ilmastonmuutokseen ja tehdään yhteistyötä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa vesihuollon ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Tulvariskien hallinnassa toteutetaan valtakunnallista suunnitteluprosessia ja edistetään tulvariskien hallintasuunnitelmien toteuttamista Kokemäenjoen vesistössä Porissa ja Huittisissa, Turun rannikolla ja Salossa Perniönjoella.

Osallistutaan kuivuusriskien hallinnan kansallisen prosessin kehittämiseen. Kehitetään peltojen ja metsien kuivatusta kohti vesienhallinnan sopeutumistoimenpiteitä, joilla voidaan varautua äärisäätilmiöihin ja samalla vähentää vesistöjen ravinnekuormituksia.

Vesienhoidon ja merenhoidon suunnitteluprosesseissa ja toimenpiteiden mitoituksissa otetaan huomioon ilmastonmuutoksesta aiheutuvat ravinne- ja muut kuormitukset.

Uudistuvassa verkkopalvelussa jaetaan ajankohtaista vesitaloustietoa ja kehitetään tiedon avoimuutta, saavutettavuutta sekä asiakaslähtöisyyttä.

Huolehditaan, että ilmastonmuutos otetaan huomioon vesitalouteen ja vesien ja meren tilaan vaikuttavissa strategioissa, ohjelmissa, suunnitelmissa ja hankkeissa.

Maatalouden ilmastonmuutokseen sopeutumiseen vastataan ensisijaisesti maatalouden rakenne- ja tukipolitiikan sekä maaseudun kehittämisen laajoilla keinovalikoimilla. Toimenpiteitä täydennetään ja painotetaan esimerkiksi alueellisen maaseudun kehittämisen

suunnitelman pohjalta. Toimenpiteillä edistetään kestäviä, uusia ja uudistuvia maaseutu-elinkeinoja ja maatalouden tuotantotapoja huomioiden. CAP:n strategisten tavoitteiden, esimerkiksi maatalouden kannattavuuden ja elintarviketurvallisuuden, huomiointi on myös keskiössä.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaan toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

Tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä aktiivisilla toimenpiteillä, joilla luonnon monimuotoisuus alkaa elpymään. Tavoitteeseen päästään seuraavin keinoin.

Täydennetään alueen luonnonsuojelualueverkostoa EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti mm. toteuttamalla METSO-ohjelmaa, suojelemalla soita Helmi-ohjelman kautta, saattamalla vanhojen suojeluohjelmien toteutus loppuun sekä toteuttamalla aktiivisesti kaavojen suojeluvarauksia.

Jatketaan Helmi-elinympäristöohjelman mukaisia suojelu- ja kunnostustoimenpiteitä Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Vaikuttavina toimina ovat mm. Soidensuojelu ja ennallistaminen, lintuvesien ja kosteikkojen kunnostus, perinnebiotooppien hoito, metsäisten elinympäristöjen hoito sekä ranta- ja vesiluonnon kunnostus. Lintuvesien kunnostustoimenpiteitä kohdennetaan ensisijaisesti Natura-verkoston lintudirektiivin mukaisille erityisille suojelualueille (SPA-alueet). Perinnebiotooppien hoitoa tehostetaan erityisesti Helmi-ohjelman kautta rahoitettavalla luonnonsuojelulain mukaisella perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon tarkoitettulla tuella.

Tehostetaan uhanalaisten lajien suojelua aktiivisin hoitotoimin sekä panostamalla erityisesti ja kiireellisesti suojeltavien lajien suojeluun myös suojelupäätöksien kautta. Panostetaan lajisuojeluun myös hankkeiden kautta (mm. LIFE-hankkeet).

Tehostetaan vieraslajien valvontaa, torjuntaa ja seurantaan toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia sekä toimimalla aktiivisesti yhteistyössä kuntien ja yhteisöjen kanssa.

Vaikutetaan luontoa muuttaviin hankkeisiin toimivalla ennakkovalvonnalla ja lausunto- menettelyillä sekä tarvittaessa puuttamalla aktiivisesti lain vastaiseen toimintaa. Ollaan myös yhteiskunnallisesti aktiivinen ja näkyvä toimija luonnon monimuotoisuusasioissa.

Maatalouden ympäristökorvauksen ja ympäristösopimusten täysimääräisellä toimeenpanolla edistetään niin luonnon monimuotoisuuteen kuin myös vesiensuojeluun liittyviä tavoitteita. Ympäristökorvauksen toimenpiteistä erityisesti ravinteiden tasapainoisella käytöllä, suojavyöhykkeillä ja talviaikaisella kasvipeitteisyydellä saavutetaan positiivisia vaikutuksia vesien tilaan. Valtakunnankin tasolta katsottuna ympäristösopimuksilla saavutetaan luonnon monimuotoisuuteen ja perinnemaisemaan liittyviä hyötyjä erityisesti Varsinais-Suomessa.

12.12.2022

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	1200	1100	1100	1100

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

Edistetään lajien ja luontotyyppien suojelua vaikuttamalla valvonnalla, lausunnoilla ja neuvotteluilla kaavoitukseen ja erilaisiin luontoa muuttaviin hankkeisiin (mm. suojelukoh-teisiin kohdistuvat metsänkäyttöilmoitukset). Jatketaan ja tehostetaan perinnebiotoop-pien hoitoa/kunnostuksia asetuksen mukaisella perinnebiotooppituella sekä edistetään perinnebiotooppien suojelua. Turvataan valvonnalla ja riittävällä neuvonnalla luontodi-rectiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Toteutetaan eri keinoin uhan-alaisten lajien ja luontotyyppien suojelua Helmi-ohjelmasta saatujen lisäresurssien puit-teissa. Vuoden 2022 tavoitteena lintuvesikunnostushankkeita vireillä 10 kpl, toteutetaan 10 kpl uusia hoito- ja kunnostuskohteita perinnebiotooppituella, lajien ja luontotyyppien suunnittelu- ja hoitokohteita vireillä yhteensä 50 kpl/250 ha, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojele (rajauspäätös tai muu suojele) 10 kpl.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpi-deohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistö-jen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkier-ron elvyttäminen, metsien ja peltujen vesitalous ja tulvasuojele sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmissa suunnitellut toimenpiteet on saatava toi-meen täysimääräisesti. Tällöin tullaan merkittävästi parantamaan hyvä tilan saavuttami-sen mahdollisuutta. Vesien ja meren hyvä tilan tavoitteella lisätään alueen elinvoimai-suutta ja vesistöjen virkistyskäyttöarvoa.

Vesien ja meren tilan kehitys käännetään positiiviseen suuntaan hyödyntämällä vesien-suojelun tehostamisohjelman mahdollisuudet, joilla voidaan täydentää perinteisiä suoje-lutoimenpiteitä, sekä ravinteiden käytön ja kierrätyksen edistämällä ja aktiivisella han-ketoiminnalla. Vesiensuojelutoimenpiteille pyritään varmistamaan rahoituksia myös tule-vaaisuudessa. Vesiensuojelutoimenpiteiden toteutuksen aktivoimiseksi tuemme asiantun-tijaverkostojen toimintaa ja viestimme vesiasioista aktiivisesti ja monipuolisesti.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

12.12.2022

Valmistaudutaan seuraavan vesien- ja merenhoidon suunnittelukauden aloittamiseen ja osallistutaan valtakunnallisten työryhmien toimintaan sekä tiedonhallinnan uudistamiseen (PISARA). Edistetään pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimista ja päivittämistä sekä riskinhallintatoimia yhdessä kuntien kanssa.

Ympäristö- ja vesilupamenettelyjen mukaisissa menettelyissä arvioidaan hankkeiden vesistövaikutukset ja annetaan lausunnot vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Ruoppauksissa edistetään maalle läjitystä ja vesiviljelyssä noudatetaan sijainninhjaussuunnitelmaa. YSL:n mukaisten eläinsuojien vesien tilaan liittyvissä kannanotoissa tarkistetaan esitetyt lannan levitysalueet.

Edistetään ravinteiden käyttöä ja kierrätystä sekä lannan ja muiden biomassojen käsitteilyä lannoitetuotteeksi. Maatalouden ravinnekuormia vähennetään KIPSI- ja valtakunnallisella KIPSI 2.0 -hankkeilla ja muilla innovatiivisilla maatalouden vesiensuojelutoimenpiteillä sekä perinteisellä maatalouden vesiensuojelutyöllä. Myös maa- ja metsätalouden vesienhallinnan kehittämisen ja toteutuksen mahdollisuuksia edistetään. Koko maatalouden vesiensuojelun toimintakenttää jämäköitetään hallituksen Saaristomeriohjelmaan kuuluvalla HELCOM hot spot -tiekarttatyöllä. Vesiensuojelun tavoitteita edistetään hanketoiminnalla. Koordinoidaan yhteistyössä Puolan kanssa Itämeren kattavaa EU:n strategiaa tukevaa politiikka-alue Nutrin toimintaa.

Jatketaan Saaristomeri-ohjelman toimeenpanoa.

Tuotetaan tietoa vesien ja meren tilasta ja viestimme siitä sekä edistämme tiedon avointa käyttöä ja kehitämme tiedon esittämistä helposti ymmärrettävään muotoon.

Edistetään luonnonmukaista rakentamista ja suunnittelussa käytetään luonnonmukaisia menetelmiä mahdollisuuksien mukaan. Hankkeet suunnitellaan monitavoitteisiksi edistämään sekä vesien tilan, luonnon monimuotoisuuden ja esim. kalatalouden tavoitteita.

Vesiensuojelua edistetään vesiohjelmilla (Saaristomeri- ja Satavesi -ohjelmat) sekä asiantuntijaverkostojen vahvistamisella ja muiden toimijoiden verkostotyön aktivoimalla ja ohjaamisella toteuttavaan suuntaan. Toteutuksiin myönnetään valtion avustusrahoja tarkoituksenmukaisille hankkeille.

Vesiensuojelun tavoitteita edistetään aktiivisella hanketoiminnalla.

Tavoitteita edistetään myös koulutuksella ja neuvonnalla sekä aktiivisella viestinnällä. Viestimme sekä omasta toiminnasta että valtakunnallisesta tavoitteita edistävästä toiminnasta kuten vesiensuojelun tehostamisohjelmasta.

Jatketaan luontaisen elinkierron palauttamista rakennettuihin vesistöihin kansallisen kalatiestrategian pohjalta ja edistetään muita toimenpiteitä vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. Lisäksi puretaan vaellusesteitä ja kunnostetaan kalojen lisääntymisalueita sekä toteutetaan ohitusratkaisuja. Vaelluskalahankkeita toteutetaan laajalla yhteistyöllä. Edistetään ja käynnistetään kalastuksen sääntelyhankkeita rakennetuissa vesissä.

Edistetään kestävästä kalastuksesta, joka turvaa elinvoimaiset kalakannat. Kalakantoja säännellään ja hoidetaan yhteistyössä eri toimijoiden, kuten paikallisten vesialueiden omistajien, järjestöjen ja elinkeinonharjoittajien kanssa. Edistetään kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanon käynnistämistä. Päivitetään kalatalousvelvoitteita.

Kehitetään vapaa-ajankalastuksesta suosittu ja kestävä harrastus toimeenpanemalla vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategiaa. Kehitetään kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä. Lisäksi parannetaan kalastonhoitomaksujen vaikuttavuutta ja kohdentumista kalakantojen ja kalavesien ylläpitoon.

Edistetään kalatalouden arvoketjun kasvua ja kannattavuutta tukemalla Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston toimintaohjelman mukaisia toimia, erityisesti innovaatio-ohjelmien käynnistäminen. Huolehditaan alueellisella tasolla EU-rahastojen rahoituksen ja ohjelmakauden 2021-2027 käynnistämisen yhteensovittamisesta. Aloitetaan kehitystyö, jolla pyritään saamaan ELY-keskuksissa EMKVR:n Suomen ohjelman toteuttamiseen strategisempi ote. Kaupallisen kalastuksen, vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja kala-kaupan edellytyksiä parannetaan tukemalla kotimaisen kalan edistämishojelman toimia sekä varmistamalla kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten huomioon ottaminen alueellisten käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanon yhteydessä. Varmistetaan kalatalouden arvoketjun vastuullinen toiminta riittävällä valvonnalla. Varmistetaan ohjelmakauden 2014-2020 varojen tehokas ja täysimääräinen käyttö. Jatketaan kolmen kalataloustehtäviä hoitavan ELY-keskuksen välistä yhteistyötä. Osallistutaan kalatalouden varautumissuunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon. Järjestetään kalanjalostuksen investointeja ja kehittämisrahoitusta koskeva koordinoiva yhteistyö ELY-keskusten yritysrahoituksen ja rakennerahastoyksiköiden kanssa (yritystukilain uudistus).

Mittari: *Vesistökuunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Rahoitetaan avustushaun kautta 5–10 vesienhoitoa edistävää vesistökuunnostushanketta.

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Alue- ja yhdyskuntakehityksen lähtökohtina pidetään Varsinais-Suomen ja Satakunnan vahvuuksia sekä alueen kulttuuriympäristön ja luontoalueiden erityisarvoja. Tuetaan alueiden vetovoimaa asuin ympäristöjen ja elinkeinojen sekä matkailun kannalta. Suunnittelussa parannetaan kestävä liikennejärjestelmän toteutumista ja joukkoliikenteen mahdollisuuksia sekä kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta. Tuetaan kuntia maaseutualueiden ja rantojen suunnittelun kysymyksissä sekä samalla periaatteissa pysyvän asumisen suunnittamisessa.

Maaseudun laajakaistaverkkojen rakentamiseen on mahdollista myöntää tukea uuden maaseutus suunnitelman mukaisesti. Datayhteyksien parantamisella voidaan vastata maaseudulla ja erityisesti saaristossa lisääntyneen etätöiden vaatimuksiin sekä tukea maatalouden ja muun yritystoiminnan digitalisaatiota.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	55,0	55,0	55,0	55,0

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): *Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).*

Ilmastonmuutos otetaan huomioon kaikissa aluekehittämisen tehtävissä ja tätä tukee alueellisen ilmastotiekartan valmistelu. Maakuntakaavoituksessa tuetaan kestäviä yhdyskuntarakenteen ja liikenteen ratkaisuja kuten kaupunkikehittämisen vyöhykkeet ja mm. Turku-Helsinki nopea junayhteys. Kaupunkiseudun suunnittelua kehitetään Turun kaupunkiseudulla MAL-yhteistyöllä sekä siihen liittyvällä maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksella.

ELY-keskus on aktiivisesti mukana maakuntien kehittämisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tässä tarkoitetaan alueiden elinkeinoelämän toimintaedellytyksien ja saavutettavuuden tukemista. Varsinais-Suomen ELY-keskus osallistuu mm. älykkään erikoistumisen strategioiden ja Turun ekosysteemisopimuksen toimeenpanoon. Lähivuosina ELY-keskus osallistuu omine toimenpiteineen Varsinais-Suomen aluekehityksen elvytyspaketin (ALKE-elvytyspaketti, Suomen AKKE- sekä rakennerahasto-ohjelmien 2021–27) toteutukseen. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ELY-keskus tukee toimillaan valtioneuvoston aluekehittämissä päätöksen sekä maakuntaohjelmien toimeenpanon edistämistä sekä osallistuu aktiivisesti aluekehittämiskeskusteluprosessiin.

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Kehittämiskeskusteluissa ja merkittävien kaavojen edistämässä painotetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista sekä kuntien strategista suunnittelua. Yleiskaavoitusta edistetään yhdyskuntarakennetta eheyttäväksi erityisesti kaupunkiseuduilla painottamalla täydennysrakentamista ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Edistetään kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen huomiointia. Painotetaan kaavoituksen laatua hyvän ja terveellisen elinympäristön varmistamisessa sekä energiatehokkaan ja kestäväen rakentamisen ja elintavan mahdollistamista. Tuetaan kuntia kiertotaloutta sekä uusiutuvan energian käyttöä (tuulivoima, aurinkoenergia) lisäävissä hankkeissa. Edistetään ilmastonmuutoksen huomioonottamista maankäytössä, mm. tulvariskit sekä kävelyn ja pyöräilyn sekä raideliikenteen edistäminen ja laajempien viheryhteyksien ja viherverkoston turvaaminen. Alueen erityisolosuhteiden perusteella tuetaan kuntia rantarakentamisen kysymyksissä. Toimitaan yhteistyössä kuntien kanssa maankäytön suunnittelun digitalisaation edistämiseksi.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossa ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF –arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

ELY-keskus on aktiivisesti mukana meneillään olevissa tiedolla johtamisen ja asiakashallinnan projekteissa ja ottaa käyttöönsä uusia toimintatapoja, jotka mahdollistavat uusien järjestelmien tehokkaan käytön.

ELY-keskus osallistuu täysipainoisesti Digikehitysohjelma DiKO:n digikyvykkyyttä kehittäviin koulutuksiin ja panostaa uusien toimintatapojen ja työvälineiden onnistuneeseen omaksumiseen ja hyvien käytänteiden jakamiseen.

COSO ERM ja CAF –arviointien sijaan ELY-keskuksen sisäisiä kehittämistarpeita vuodelle 2023 johdetaan mm. syksyn 2022 VM Baro henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn ja syksyllä 2022 toteutettavan johdon laajan riskiarvioinnin pohjalta.

ELY-keskuksen viestintäpäällikkö on osallistunut ELYjen valtakunnallisen viestintästrategian suunnitteluun ja toimeenpanosuunnitelman laadintaan strategian ydinryhmän jäsenenä ja viestintäverkoston kautta. ELY-keskusten yhteinen viestintästrategia valmistui loppuvuodesta 2021. Strategiasta johdettu toimintasuunnitelma esiteltiin henkilöstölle helmikuussa 2022. VARELYssä viestinnän yhteiseksi painopisteeksi vuonna 2022 on valittu vaikuttavuusviestintä, josta laadittiin loppuvuoden 2021 aikana kullekin vastuualueelle valitsemansa painopisteen mukainen viestintäsuunnitelma.

Sosiaalinen media lisää koko ajan vaikuttavuuttaan mediakanavana myös valtionhallinnossa. VARELY on monipuolisesti mukana sosiaalisessa mediassa ja hyödyntää kanavia maksimaalisesti.

12.12.2022

Ensimmäistä kertaa ELY-keskusten historiassa viestinnän vaikuttavuudesta laadittiin ylijohtajille puolivuotiskatsaus ja jatkossa viestinnän katsaus tehdään kaksi kertaa vuodessa.

Viestinnän lisärekrytointi mahdollistaa VARELYn viestinnän kehittämisen, suunnittelun lisäämisen, ennakoinnin varmistamisen ja näkyvyyden lisäämisen kaikissa viestintäkanavissa.

ELY- keskus panostaa monipuolisesti kuukausittain (9 krt vuodessa) ilmestyvään uutiskirjeeseen, joka on tarkoitettu oman henkilöstön lisäksi alueen sidosryhmille. Kaikki uutiskirjeen artikkelit julkaistaan myös sosiaalisessa mediassa. Samalla parannetaan ELY-keskuksen julkikuvaa kiinnostavana ja monipuolisena työpaikkana.

Suomen CAP27 ohjelmaan liittyen ELY:n viestintäverkoston osana aloittaa vuoden 2023 alusta jokaiseen ELY-keskukseen rekrytoitava alueviestijä, joka vastaa suunnitelman sisältämien tukimahdollisuuksien viestinnästä.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoon sitoudutaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.*

ELY-keskus osallistuu asiakkuusstrategian toteutukseen valtakunnallisesti asiakkuusverkostossa sekä kehittämällä omaa toimintaansa ja henkilöstön asiakkuusajattelua. Lisäksi ELY-keskus osallistuu valtakunnallisen liikenteen asiakkuuden kehittämissuunnitelman toteutukseen.

Johdamme ELY-keskusten asiakaskokemusta mm. asiakkuusosaamista kehittämällä. Kehitämme palveluja ja prosesseja asiakastarvelähtöisesti. Vastaamme asiakkaiden tarpeisiin ratkaisukeskeisesti yli vastuualuerajojen aikaansaadaksemme mahdollisimman suurta vaikuttavuutta. Osallistumme aktiivisesti ELY-keskusten yhteisen asiakkuudenhallintajärjestelmän ja asiakaskokemuksen mittaamisen selvitys- ja kehittämistyöhön sekä toimeenpanoon.

VARELY:n asiakkuuden kehittämisestä on laadittu toimintasuunnitelma, johon on kirjattu ELY-tasoiset ja vastuualuekohtaiset asiakkuuden kehittämistoimenpiteet. Kehittämisen teemoina ovat mm. asiakkuuden konkretisointi eri tehtävissä, strategisten asiakasryhmien tunnistaminen vastuualueilla ja ELY-keskustasoisesti, strategisten painopisteiden konkretisointi vastuualueiden yhteisen tekemisen kautta, asiakkuusosaamisen kehittäminen ja toimintamallit haastavissa asiakastilanteissa. Lisäksi kehitetään yhteisten asiakkuuksien hoitomalleja sekä vastuualueiden sisäistä ja vastuualueiden välistä yhteistyötä, jotta toiminnassa huomioidaan laajasti eri näkökulmat ja asiakkaiden tarpeet kokonaisuutena. Asiakaslähtöinen toiminta nähdään keinona saavuttaa ELY-keskuksen vaikuttavuustavoitteet. Asiakkuuspäällikkö toteuttaa kehittämistoimenpiteitä yhdessä henkilöstön, esihenkilöiden ja johdon kanssa.

ELY- keskus panostaa asiantuntevaan, tehokkaaseen ja luotettavaan palveluun. Asiakkaalle kerrotaan käsiteltävään asiaan liittyvistä toimenpiteistä ja niiden perusteista sekä aikataulusta avoimesti sekä tasaveroisesti. Tiedon löytymistä itsepalveluna verkossa kehitetään koko ajan ja sen avulla pyritään vähentämään asiakasyhteydenottojen määrää sekä lisäämään toiminnan avoimuutta ja luottamusta viranomaisen toimintaan. Uutena on toteutettu valtakunnallinen ympäristöasioiden usein kysyttyä -palvelua yhteistyössä Y-asiakaspalvelun kanssa ja sitä pilotoidaan ELY-keskukseen keskitettyjen lajisuojelun poikkeuslupatehtäviin liittyvillä artikkeleilla. ELY- keskus panostaa ennakointiin ja esimerkiksi ennakkoneuvottelumenettelyin edistetään hankkeiden sujuvaa käsittelyä ja läpiviientä useisiin viranomaisiin liittyvissä hankkeissa. Asiakaslähtöisen toiminnan onnistumista seurataan mm. asiakaspalvelutyytyväisyystutkimuksessa.

ELY- keskus noudattaa KeHan ja ohjaavien tahojen laatimia ohjeita julkisista hankinnoista sekä tavoittelee sitä, että hankinnat vastaavat asiakkaiden tarpeisiin sekä edistävät myös sosiaalisten, ilmasto- ja kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumista.

ELY-keskus ottaa käyttöön ympäristöasioiden yhtenäisiä toimintatapoja. Tavoitteena on viedä käytäntöön aiemmin kokeiltuja toimintatapoja sekä parantaa toiminnan asiakaslähtöisyyttä siten, että ELY-keskusten Y-vastuualueiden ja aluehallintovirastojen yhteistyö ja vuorovaikutus lisääntyvät ja toimintatapoja kehitetään samalla valtakunnallisesti yhteiseksi.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikkariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

1. Maatalouden valvonnassa kehitetään DRONE- avusteista toimintatapaa ja lisäksi tuetaan siirtymistä suoraan tableteilla tapahtuvaan valvonnan huomioiden kirjaamiseen. Omaan kehitystyöhön pohjautuen on siirrytty tablettien ja gps-laitteiden yhteiskäyttöön ("yhden laitteen periaate") maatalousvalvonnan ja katselmusten maastotyössä. V. 2023 siirrytään myös tekoälyavusteiseen GT-kuvien tulkintaan pinta-alaperusteisten tukien hallinnoinnissa.
2. Ympäristölupien valvonnassa jatketaan koronaepidemian aikana käyttöön otettuja uusia toimintatapoja määräaikaistarkastusten toteuttamiseen etätarkastuksina tai etä- ja läsnätarkastuksen yhdistämisellä. Myös dronen hyödyntämistä vesilain ja ympäristönsuojelulain valvonnassa jatketaan ja kehitetään.
3. "Uudessa normaalissa" hybridityöhön ja monipaikkaisuuteen perustuvassa työskentelyssä onnistuminen edellyttää digitaalisten toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä ja digityökalujen täysimittaista hyödyntämistä (esim. Teams Rooms, Howspace jne.). ELY-keskus on sitoutunut merkittäviin kehittämispanostuksiin asiassa.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys (TA)	>4,0	>4,0	>4,0	>4,0

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4,0	>4,0	>4,0	>4,0

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen)*

ELY-keskus kehittää hankehallintaa ja hankintaosaamista yhdessä ohjaavien tahojen kanssa siten, että hankkeet toteutuvat suunnitelmallisesti, hankinnat lakien ja määräysten mukaisesti ja että hankkeiden hallintaan ja palvelujen hankintoihin käytetään sähköisiä järjestelmiä. Hankintasopimuksissa pyritään jättämään väljyyttä toimittajan omille innovatiivisille ratkaisuille.

Kaikille L- vastuualueille on asetettu myös valtakunnallinen hankinnan kehittämiseen liittyvä tavoite, jonka tuloksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muilla vastuualueilla. Hankinnan kehittäminen kohdistetaan mm. valtakunnallisen yhtenäisyyden varmistamiseen, laadunvalvontaan, ilmastotavoitteiden huomioimiseen, digitalisaation hyödyntämiseen ja kehittämiseen tietoturvallisuus huomioiden. Lisäksi alan osaamista varmistetaan, edistetään toimivien markkinoiden kehittymistä ja säilymistä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen sopimusliikenteessä otetaan vuoden 2023 alussa käyttöön kahdeksan täyssähköistä linja-autoa.

ELY-keskuksen vastuulla koko maan osalta olevien toimintojen osalta maanteiden hoitourakoiden kustannushallintaa tehostetaan ja kehitetään tilaajaosaamista maanteiden hoitourakoiden osalta sekä varmistetaan sopimuksen aikaisen toiminnan yhtenäistämisen valtakunnallisesti. Maantielauttaliikenteeseen toimintaa tehostetaan mm. hankintaprosessia kehittämällä mahdollistamalla pitkäkestoiset sopimusmallit. Tällä edistetään myös sähköllä kulkevien lauttojen lisähankintoja.

E-vastuualueen palveluhankinnoissa osallistutaan aktiivisesti Hankinnat haltuun -ryhmän (ELYjen yhteinen resurssi) tuottamaan hankinta-aineistojen uudistamiseen ja sähköistämiseen ottamalla uusitut lomakepohjat ja digitaaliset hakumenettelyt aktiiviseen käyttöön.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asioinnin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Vahvistamme viestintäämme parantaaksemme asiakkaidemme mahdollisuuksia käyttää palvelujamme.

12.12.2022

Alueellista yhteistyötä ja osaamisverkostoja vahvistetaan toimimalla aktiivisesti MYR:n eri jaostoissa ja aktiivisista rahoittajayhteistyötä tekevässä MYR:n sihteeristössä. Kansallista ja kansainvälistäkin yhteistyötä edistetään mm. valtakunnallisessa ennakoitiverkostossa.

VARELY toimii Interact:n Turun toimipisteen isäntäorganisaationa uudellakin kaudella, jonka kaikki tekeminen on kiinni eurooppalaisissa verkostoissa.

Kuukausittain ilmestyvä uutiskirje alueemme sidosryhmille parantaa myös osaltaan asiakaspalvelua ja tehostaa viestintää.

Monikanavaista palvelua tukien tehostamme asiakaspalvelua myös huolehtimalla osalla vastuullamme olevista keskeisten tietovarastojen/tietopalvelujen päivittämisestä sekä ajan tasaisesta viestinnästä.

Huomioidaan myös kuntakokeilujen synnyttämät tulevat verkostomuodot sekä jatkossa laajentuva Talent Hub -toiminta.

HVK:n strategisena yhteistyökumppanina osallistumme muun muassa elinkeinoelämän alueellisen varautumisyhteistyö-toimikuntien (ELVAR) kautta alueellisen huoltovarmuuden ja jatkuvuudenhallinnan kehittämiseen. Erityinen painopiste tulee asettaa yhteisen tilannetietoisuuden keräämiseen sekä tiedon vaihtoon, missä ELY-keskus seuraa ja arvioi muiden alueellisen toimijoiden kanssa turvallisuuteen vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia. ELY-keskuksella on kyky tukea varautumistyön kehittymistä suuntaan, missä toimialakohtaisen varautumisen sijasta keskitytään toimialoja yhdistäviä ilmiölähtöisiin uhkiin. Jatkossa varautumisessa korostuvat entistä vahvemmin alueelliseen riskiarviointiin osallistuminen, VARELY:n valmiustehtävien harjoittelutoiminta sekä edelleen vahvistuva yhteistyö maakuntien toimijoiden kanssa.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen aiheuttamia vaikutuksia (mm. pakolaistilanne, maatalouden kausityövoima, elintarvikehuolto, yhteiskunnan elintärkeä infrastruktuuri) seurataan tehostetusti juuri edellä viitattuun pohjautuen yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

Tehostamme yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa tukeaksemme alueen osaamistason nousua, TKI-toiminnan kehitystä ja pk-yritysten uudistumista.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle on käynnistetty yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmaa panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyytason nostamiseen, siirrytään palvelukohtaisesta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentoimiviin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä. Digikyvykkyytason nostamista tuetaan myös vuonna 2022 perustetun digiyhdyshenkilöverkoston avulla.*

ELY-keskukset sitoutuvat osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon. ELY-keskukset ottavat käyttöön ohjelman tuottamia ratkaisuja ja sitoutuvat tukemaan niiden käyttöä virastoissa.

Vuoden 2022 aikana on toteutettu digikyvykkyyden ulkoinen asiantuntija-arviointi. Vuodelle 2023 ELY-keskusten yhteinen digikyvykkyyden tavoitetaso on vähintään 3,2 (asteikko 1–5).

ELY-keskus on tulevaa digikehitystä varten varautunut omilla osaajilla ja panostanut Digikehitysohjelman mukaiseen digikyvykkyyden nostamiseen resursoimalla kehittämissiantuntijan ja ICT-kouluttajan toteuttamaan ohjelman tavoitteita. ELY-keskuksen osaamisen kehittämissuunnitelmassa 2022–2024 digitaalisten alustojen ja työkalujen hallinta on korostetussa asemassa ja jatkamme aktiivista yhteistyötä Digikehitysohjelma DiKO:n toimijoiden kanssa. Aktivoimme henkilöstöä hyödyntämään tulevaa koulutusta digikyvykkyyden kehittämisessä ja ohjaamme riittävästi resursseja koulutuksen sisällön jalkauttamiseen sekä yksittäisten työkalujen että laajemmin hyvien digitaalisten käytäntöjen osalta. ELY-keskuksen digiyhdyshenkilö tukee henkilöstöä digikyvykkyyden nostamisessa ja välittää verkostossa käsiteltävät asiat henkilöstölle.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteuttaminen (%)	100	100	100	100

Mittari: *Tietoturvan taso (sanallinen)*

Varsinais-Suomen ELY-keskus on tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintayksikkö, joka noudattaa yhteistä ELY/TET/KEHA-tiedonhallintamallia sekä osallistuu tiedonhallintamallin kehittämiseen ja ylläpitoon siihen asetettujen yhteistyöryhmien kautta.

ELY-keskus on saavuttanut sisäisessä auditoinnissa (14.9.2017) tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason sekä ISO/IEC 27001:2013-vaatimukset soveltuvin osin maksajaviraston tehtävien osalta ja on edelleen kehittänyt toimintatapojaan em. tehtäväkentässä kesäkuussa 2022 Ruokaviraston toteuttaman ulkoisen auditoinnin pohjalta. ELY-keskus jatkaa vuosittaista tietoturvatyötä kehittämällä yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa ja samalla varmistamalla tietoturvan perustason säilymistä.

ELY-keskus varmistaa, että 1.1.2020 voimaan tulleen tiedonhallintalain asettamat vaatimukset saavutetaan ja jalkautetaan henkilöstölle tuloskauden aikana.

12.12.2022

ELY-keskuksen lakisääteisten tehtävien kannalta kriittisiä palveluita on tunnistettu ja niille laaditaan jatkuvuussuunnitelmat, joissa huomioidaan tietoturva-vaatimukset. Lisäksi huolehditaan olemassa olevien jatkuvuussuunnitelmien ajantasaisuudesta. ELY-keskus on aktiivisesti mukana keväällä 2022 käynnistyneessä Kehan vetämässä ELY-TET-KEHA jatkuvuussuunnitelmatyöpajatyöskentelyssä, jossa mm. määritellään vastuualueittain kriittisiksi luokiteltavat ja jatkuvuussuunnittelua edellyttävät ELY:jen prosessit.

Keväällä 2022 ELY-keskuksen johtoryhmä hyväksyi uuden riskienhallintapolitiikan vaatimukset huomioivan ELY-keskuksen ja TE-toimiston sisäisen valvonnan- ja riskienhallinnan suunnitelman vuodelle 2022 ja alustavasti vuodelle 2023. Suunnitelmassa on riskinä kirjattu hallintatoimenpiteitä vaativiksi mm. ”ennakointi ja varautuminen muutos- ja poikkeustilanteiden esiintuomiin haasteisiin osaamisessa, tietoturvassa, sijaisuusjärjestelyissä sekä yleensäkin toimintatavoissa” (tietoturva ja kyberuhat, medialukutaito, jatkuvuussuunnitelmat). Huomioiden em. riskien merkittävyys ja aikajänne riskien hallinta jatkuu v. 2023 ja tarkennuksia tehdään syksyllä 2022 tehtävissä riskiarviointiprosessissa (erityisesti johdon laaja riskiarviointi).

Pidetään yllä tietoturvan tilannekuva säännöllisesti. Asetetaan tietoturvan tarkemmat tavoitteet vastuuhenkilöineen vuosittain toistuvassa johdon kokouksessa. Jatketaan vastuualue/yksikkö/tiimikohtaisia tietoturvainfoja sekä edellytetään henkilöstöltä pakollisten eOppivan tietosuojan- ja turvaan liittyvien kurssien suorittaminen. Tietoturva-asiat ovat myös esillä säännöllisesti kokoontuvassa ELY-keskuksen valmiustoimikunnassa.

Tietoturvavastaava osallistuu aktiivisesti Tiedonhallintalain muutosten perusteella perustetun tietoturvan ja tietosuojan yhteistyöryhmän toimintaan ja mm. tämän perusteella mm. virastokohtaisen tietoturvan hallintamallin työstämiseen.

Tavoite: *Julkisen talouden neuvottelussa 5.4.2022 ELY-keskusten toimintamenoihin osoitettiin voimavaroja vihreään siirtymän vauhdittamiseen ja etusijamenettelyn toteuttamiseen. Resurssien käytössä tulee huomioida viranomaisyhteistyön tukeminen sekä se, että ko. resurssi ei saa pienentää perustehtävien rahoitusta. Voimavarojen käyttöä tullaan seuraamaan.*

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: *ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.*

Osaamisen kehittäminen

12.12.2022

1. ELY- keskus ylläpitää 3- vuotista osaamisen kehittämissuunnitelmaa, joka perustuu osaamiskeskusteluissa (ryhmäkehityskeskustelun yhteydessä) ja henkilökohtaisissa kehityskeskusteluissa sovituille osaamisen kehittämisalueille.
2. ELY- keskus hyödyntää osaamistaan oman organisaation ulkopuolelle jakaen sitä ja tietoaan alueellisesti sekä valtakunnallisesti verkostoitumalla
3. Vuoden 2020 VM-Baron pohjalta käynnistetyn sisäisen kehittämissuunnitelman tulosten perusteella ELY-keskus jatkaa riittävän rahoituksen osoittamista osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä jatkaa työtä tulevien osaamiskapeikkojen tunnistamiseksi ja paikkaamiseksi
4. ELY-keskuksessa asiakkuus- ja ilmasto-osaamisen kehittäminen on nostettu osaksi osaamisen kehittämissuunnitelmaa. ELY-keskus panostaa mm. asiakkuuteen liittyvään henkilöstön perehdytykseen ja yhteisten asiakkuuksien kehittämiseen sekä myös kahden op:n laajuiseen ilmastokoulutukseen

Henkilöstön työhyvinvointi

1. ELY-keskus edistää työhyvinvointia huolehtimalla hyvistä työoloista ja mahdollistamalla etätyöskentelyä. Tulevaisuuden työskentelytapojen suunnittelu ja kehittäminen on käynnistetty jo keväällä 2021 järjestetyn henkilöstökyselyn pohjalta ja työtä on jatkettu aktiivisesti päätyen ”uuden normaalin” ajan hybridityöskentelyyn perustuvaan työskentelytapohjeeseen. Etätyön määrän jäädessä merkittäväksi panostetaan työhyvinvointia ja toimintayksiköiden yhteisöllisyyden ylläpitoa ja kehittämistä parantaviin toimenpiteisiin.

Valtion työnantajakuva uudistaminen

1. ELY- keskus panostaa monipuolisesti kuukausittain ilmestyvään uutiskirjeeseen, joka on tarkoitettu oman henkilöstön lisäksi alueen sidosryhmille

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,60	>3,60	>3,60	>3,60

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

1. Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY- keskusten toimialueilla. Päivittäisen kunnossapidon alueurakoiden kilpailuttamista ja hankintapäätöstä koskevat tehtävät
2. Kalojen maahantuonnin erikoistumistehtävä

3. Maantielauttaliikenteeseen, saariston yhteysalusliikenteen hankintaan, avustuksiin ja palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät sekä tieliikennelaissa tarkoitetut etuajo-oikeuteen yhteysaluksilla ja lautoilla liittyvät tehtävät
4. Vesiviljelyn (aiemmin kalankasvatuksen) ympäristönsuojelun koordinointi- ja asiantuntijatehtävä
5. Saaristomeren biosfäärialueen hallinnointi
6. Kansallinen yritysasiakkuus - koordinaatio
7. Kokemäenjoen vesistöalueen tulva- ja kuivuusriskien hallintatehtävät
8. Lajisuojelua ja lintuja koskevat lupatehtävät
9. Merenhoidon suunnittelun koordinointi
10. Euroopan meri-, ja kalatalousrahasto (EMKR) sekä uuden Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) tukien myöntämiseen, seurantaan ja valvontaan liittyvät tehtävät
11. Maahanmuuttajien kotoutumiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla
12. Kokka kohti Suomea ESR- hanke
13. Kasvihuonetuotannon tuki ja puutarhatuotteiden varastointituki (Uusimaa, Varsinais-Suomi, Sata-kunta, Kaakkois-Suomi, Pirkanmaa, Häme, Etelä-Savo)
14. Kalastuksen valvonnan erikoistumistehtävä ja kaupallisen kalastajan rekisteröintitehtävät sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain mukaiset tehtävät
15. Rakennusperintölain mukaisten asioiden käsittelyn koordinointi ja kehittäminen ELY-keskuksissa
16. Ravinnekiertotuen valmistelu ja hallinnointi (2022-2025)
17. Maatalousmaan kipsikäsittelytuen järjestämistehtävät
18. Vesiensuojelun tehostamisohjelma; Maa- ja metsätalouden vesienhallinta (yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa)

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2023 sitovasti. Vuosien 2024–2026 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamääräraahajako.

12.12.2022

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2023 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiina Korhonen, ylijohaja

Maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö

Ruokavirasto

Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö

Ympäristöministeriö

Juhani Damski, kansliapäällikkö

Väylävirasto

Kari Wihlman, pääjohtaja

Väylävirasto

Mirja Noukka, toimialajohtaja

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Olli Madekivi, ylijohaja

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Okku Kalliokoski, vs. johtaja

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Tuovi Päiviö, johtaja

	Jako 2022 (pl. kerta- luonteiset, matkat, muut me- not, virkis- tys)	Matkat, muut me- not ja vir- kistys	Palkkaus- ten tarkis- tukset	Toimitila- ja mat- kasäästöt	Ympäristöso- pimuksiin (CAP27) liit- tyvät sopi- muskäsitte- lyt	Monitorointi (CAP27)	Luonnonsuojelu- lain uudistami- sesta johtuvat li- sätehtävät	Vihreän siirty- män vauhdit- taminen	Rahoituskau- den vaihtumi- sen lisäresurs- sit	HE kotoutu- mislain muuttami- sesta, tila- päinen suo- jelu	Muut muu- tokset	MÄÄRÄRAH A YHTEENSÄ
Uusimaa	14 060 741	530 080	322 500	-40 100	73 200	39 900	180 300	525 000	38 200	263 200	0	15 993 021
Varsinais-Suomi	12 816 800	738 020	294 000	-106 400	187 300	64 700	120 100	375 000	97 600	197 400	60 900	14 845 420
Satakunta	2 350 400	124 500	53 900	-15 600	54 400	41 200	0	0	28 400	65 800	0	2 703 000
Häme	6 028 400	203 760	138 300	-25 400	93 500	44 400	180 700	375 000	48 700	131 600	75 000	7 293 960
Pirkanmaa	6 231 000	392 200	143 000	-52 300	82 000	54 800	120 500	450 000	42 700	65 800	0	7 529 700
Kaakkois-Suomi	9 054 100	412 480	207 700	-57 200	47 900	37 400	90 400	75 000	25 000	65 800	0	9 958 580
Etelä-Savo	5 737 459	245 840	131 600	-26 300	92 000	25 500	60 300	0	48 000	65 800	1 013 000	7 393 199
Pohjois-Savo	7 663 600	415 140	175 800	-54 100	132 200	46 600	120 500	150 000	68 900	65 800	0	8 784 440
Pohjois-Karjala	4 097 300	182 060	94 000	-18 600	58 500	26 100	60 300	0	30 500	65 800	60 900	4 656 860
Keski-Suomi	9 505 300	365 560	218 100	-46 400	62 000	33 300	60 300	75 000	32 300	65 800	60 900	10 432 160
Etelä-Pohjanmaa	9 902 600	486 340	227 200	-75 800	31 100	77 900	120 500	825 000	16 200	65 800	0	11 676 840
Pohjanmaa	3 285 200	175 340	75 400	-20 300	82 000	59 000	0	0	42 700	131 600	0	3 830 940
Pohjois-Pohjanmaa	9 188 800	437 260	210 800	-66 900	134 500	61 100	120 500	525 000	70 100	65 800	1 317 800	12 064 760
Kainuu	3 687 200	188 420	84 600	-27 100	30 000	12 500	60 300	75 000	15 600	65 800	0	4 192 320
Lappi	9 360 900	487 920	214 800	-82 200	48 100	18 400	60 300	75 000	25 100	65 800	25 000	10 299 120
KEHA oma toiminta	24 663 200	899 300	565 800	-105 300	0	0	0	0	0	197 400	183 000	26 403 400
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	36 559 868	0	0	-622 000	391 300	207 200	220 000	571 600	70 000	230 000	592 500	38 220 468
TE-ASPAA	5 073 600	0	116 400	0	0	0	0	0	0	0	0	5 190 000
YHTEENSÄ	179 266 468	6 284 220	3 273 900	-1 442 000	1 600 000	850 000	1 575 000	4 096 600	700 000	1 875 000	3 389 000	201 468 188